

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGIS MEDLEMSTIDNING NR 2/2008

VÖRÅ + MAXMO

Innehåll

3. Ledaren: Medier och biblioteksverksamhet
4. Filosoferande kring nyttan av webbesök
Bibliotekets lilla röda
5. En bibliotekaries bekännelser
Lyckad fortbildningsdag i marknadsföring
6. Vörå + Maxmo = sant
9. Mjuka värden är den nya trenden
10. Rum för barn
11. Boken lever!
12. Kirjasto on media
14. Ett bibliotekshus fyller jämna år
15. Kurs i marknadsföring av bibliotek
16. Förslag till verksamhetsplan 2009
17. Förslag till budget 2009
18. Bok- och biblioteksmässan i Göteborg
20. Petalax bibliotek, byns vardagsrum
22. Årets konferenssekreterare
23. Anmälningsblankett till årskonferens

▲ **Nya huvudbiblioteket i Åbo** öppnade sina dörrar för allmänheten fredagen 2.3.2007. Byggnaden är till ytan 5 400 m². I det nya bibliotekshuset finns nyhetstorg och tidningar, fackavdelning samt barn- och ungdoms-avdelning. Foto: Päivi Vääntinen.

bibban

är Finlands svenska biblioteksförnings medlemstidning, som utkommer tre gånger om året, i mars, maj och november.

Kontaktuppgifter för redaktionen och styrelsemedlemmarna finns på sida 3.

Chefredaktör

Maria Verhola

Redaktörer

Anita Pitkäkangas

Tove Selkälä

Katriina Strandwall

Ansvarig utgivare

Robin Fortelius (ordf.)

Layout

Mattias Wikström/Tigerbyte

Pärmbild

Library Lovers-knapp,

Svensk Biblioteksförning

Tryckeri

Forsberg, Jakobstad

Medlemsavgift

Studeraende, arbetslösa

och pensionärer: 10,00 €

Ordinarie medlem: 20,00 €

Kontonummer: 800012-70200513

Referensnummer: 30 05002

Betalarens namn bör vara samma som medlemmens

Adressändringar

Meddelas till Johanna Vidjeskog per epost (fsbmedlem@gmail.com)

Annonser

Vill Du annonsera i Bibban? Tag i så fall kontakt med någon av redaktörerna.

Annonspriser: 150€ halvsida, 275€ helsida.

Material

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast per epost till någon av redaktörerna.

Texter bör levereras antingen i Microsoft Word- (doc) eller RTF-format.

Bildmaterial levereras helst elektroniskt i JPEG- eller TIFF-format. Bildernas upplösning bör vara 300 dpi eller högre, den tryckta bilden blir ungefär en fjärdedel så stor som det elektroniska originalet.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material.

Medier och biblioteksverksamhet

Medierna har på senare tid lyft fram den sjunkande utlåningsfrekvensen på folkbiblioteken i landet. En del svenska medier har dessutom poängterat en trend av allt färre svenska lån med ett eventuellt försämrat utbud av svensk litteratur som följd.

Det är bra att bibliotekens låneverksamhet lyfts fram och ventileras allmänt. Men generellt sett verkar det som om bibliotekets roll som en mer allsidig informationsförmedlare utöver lånecentralaspektens fortfarande förbises. Biblioteken är traditionella referenscentraler med en utvecklad informationstjänst i allt mer avancerade webbanpassningar. Biblioteken tillhandahåller också genom gemensam upphandling sådant elektroniskt material, som kunderna kanske annars inte kommer åt, inte utan avgift i varje fall.

På Helsingfors stadsbibliotek kan man konstatera att antalet webbesök 2007 överskred antalet fysiska besök. Det säger kanske något om att biblioteket följer sin tid och svarar på nya kundbehov. Om detta är trenden på andra bibliotek i landet finns det inte någon sammanställande statistik över än. Det finns inte heller en allmängiltig gemensam mätmetod för att utarbeta en nationellt jämförbar statistik över webbesöken.

Därför är verktyget för nationell webbstatistikföring av besök på bibliotekens webbplatser välkommet. Statistikföringsprogrammet utarbetas vid Biblioteken.fi och är tänkt att lanseras år 2009. Mål-

sättningen är att skapa en gemensam statistikrutin för folkbiblioteken som mäter besök, besökare och sidnedladdningar. Initialt är det tänkt att biblioteken årligen för in sin webbstatistik i statistikdatabasen för folkbiblioteken.

Den landsomfattande utvärderingen av bibliotekstjänster som ordnades av Nationalbiblioteket och biblioteks nätverken våren 2008 kommer att ge riktlinjer för vad kunderna önskar av sitt bibliotek både på regional och på nationell nivå. Enkäten genomförs i samarbete med yrkeshögskole-, universitets-, special- och allmänna bibliotek och ger förhoppningsvis svar på hur biblioteken används, hur viktiga de är och hur nöjda kunderna är med tjänsterna. I enkäten utvärderas bibliotekstjänsterna i hela sin omfattning: bibliotekens samlingar, serviceutbud, webbtjänster samt bibliotekens lokaler och tekniska utrustning.

Resultaten kommer att finnas på bland annat Nationalbibliotekets webbplats och i biblioteks fakliga tidningar.

Kanske de nya statistik- och undersökningsmetoderna kommer att upplysa medierna om att biblioteken har andra uppgifter än utlåningen. Och att webbtjänsterna och referensarbetet i dem kanske rentav kan påverka utlåningsfrekvens och litteraturutbud. Biblioteket är mer än en lånecentral och mer än en webb – det är i alla sina verksamhetsformer ett levande medium tillgängligt för alla. ■

Robin Fortelius,
ordförande för Finlands
svenska biblioteks förening r.f.

SFSB-styrelse 2008

Ordförande

Fortelius, Robin
Planerare, Biblioteken.fi
(09) 310 713 14 / 050 549 2261
robin.fortelius@biblioteken.fi

Södra sektionen

Selkälä, Tove (stm)
Ordförande för södra sektionen
Bibliotekarie, Borgå stadsbibliotek
tove.selkala@porvoo.fi

Verhola, Maria (stm)
Chefredaktör för Bibban
Bibliotekschef, Ingå kommunbibliotek
maria.verhola@inga.fi

Österman-Lastuniemi, Maria (stm)
Kassör
Bibliotekarie, Åbo stadsbibliotek
maria.osterman-lastuniemi@turku.fi

Breider, Harriet (su/Verhola)
Biblioteksfunktionär,
Dragsfjärds kommunbibliotek
harriet.breider@dragsfjard.fi

Forsell, Airi (su/Selkälä)
Bibliotekarie,
ÅAB Teologiska biblioteket
airi.forsell@abo.fi

Jansson, Gunilla
(su/Österman-Lastuniemi)
Bibliotekarie,
Yrkeshögskolan Sydväst, Åbo
gunilla.jansson@sydvast.fi

Österbottniska sektionen

Bäckström, Carola (stm)
Bibliotekschef,
Korsnäs kommunbibliotek
carola.backstrom@korsnas.fi

Pitkakangas, Anita (stm)
Biblioteksfunktionär,
Oravais kommunbibliotek
anita.pitkakangas@netikka.fi

Strandwall, Katriina (stm, viceordf.)
Ordförande för österbottniska
sektionen
Specialbibliotekarie,
Vasa stadsbibliotek
katriina.strandwall@vaasa.fi

Vidjeskog, Johanna (su/Pitkakangas)
Medlemsregister
Biblioteksfunktionär,
stadsbiblioteket i Jakobstad
johanna.vidjeskog@jakobstad.fi

Kuoppala, Hanna (su/Bäckström)
PR-ansvarig
Bibliotekssekreterare,
Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia
hanna.kuoppala@tritoniam.fi

Villman, Beatrice (su/Strandwall)
Sekreterare
Bibliotekschef,
Larsmo kommunbibliotek
beatrice.villman@larsmo.fi

(stm = styrelsemedlem, su = suppleant)

© Svensk Biblioteksörening

Library Lovers. Svensk biblioteksörening har tillsammans med Sveriges Författarförbund, fackförbundet DIK och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier startat en kampanj för att få till stånd en nationell bibliotekspolitik. Organen har tillsammans utarbetat åtta punkter som viktiga delar i den nationella bibliotekspolitiken. En utvärdering av bibliotekslagen, inrättandet av ett nationellt biblioteksorgan och förbättrad tillgång till bibliotekstjänster finns bland annat med. Till kampanjen hör debattartiklar, brev, uppvaktningar, annonser och diverse reklamföremål med texten Library Lovers. Mer information om kampanjen finns på sidan: www.librarylovers.se.

Nya Nelli-portaler i bruk. Nylands Nelli-portal öppnades den 17 mars 2008 och Östra Nylands Nelli-portal öppnar den 6 maj 2008. Till portalerna kommer du via adressen www.nelliportaali.fi.

Filosoferande kring nyttan av webbesök

Text: **Robin Fortelius**

Antalet webbesök vid biblioteken ökar proportionellt sett i förhållandet till antalet fysiska besök vid biblioteken. Det här är ett påstående som kanske inte har en nationellt bekräftad statistisk grund, men det verkar vara en trend i tiden. Om så är fallet kan man fråga sig vad webbesöken har för praktisk betydelse i en tid då låne- och besöksstatistiken vid biblioteken visar en negativ kurva. Det finns kanske synergier mellan konkreta och virtuella biblioteksbesök.

Fler webbesök innebär ur utlåningssynpunkt antagligen att bibliotekskatalogerna utnyttjas flitigare. I de allt mer avancerade funktionerna i bibliotekens kataloger på webben kan kunderna profilera sig för personlig information om bibliotekets litteraturutbud. Förutom att man kan reservera böcker och hantera biblioteksrutiner är det möjligt att beställa upplysningar om nyinköpt litteratur enligt personlig intresseprofil. Sådana tjänster torde på längre sikt koordinera utlåning och webbesök. Inte minst med tanke på utvecklad samsökning i katalogerna.

Referensverksamheten vid biblioteken har utvecklats över nätet i form av frågetjänster, där kunden får direkta svar på sina spörsmål. Denna interaktiva kommunikation, i vissa fall online via bibliotekens chattkanaler, är direkt jämförbar med konkreta bibliotekskontakter. Det finns kunder som ibland finner det lättare att formulera sin fråga över nätet än att ställa den direkt

vid informationsdisken. Biblioteken utvecklar också intelligenta sökguidar på basis av tekniken kring ontologisering av ämnesord. Sådana funktioner hjälper kunden att hitta relevant information utöver den som erbjuds i de kommersiella söktjänsterna.

Digitaliserat material i form av artiklar och litteratur kan biblioteken förmedla till sina kunder avgiftsfritt genom gemensam nationell upphandling av licensbelagda resurser, t.ex. via konsortierna kring Nationalbibliotekets tjänst FinELib. Biblioteken har också regionala projekt som erbjuder litteratur och musik för allmän tillgång. Fritt tillgängligt material enligt Open Access finns länkade bl.a. vid bibliotekens gemensamma portal Biblioteken.fi. Värdefulla digitala källor finns med andra ord direkt tillgängliga via bibliotekens webbsidor genom ett virtuellt biblioteksbesök.

Vid Biblioteken.fi pågår två litteraturfrämjande projekt; en allmänt skönlitterär plattform och en mer barn- och ungdomsriktad litteraturportal. Hur de kan befrämja en återväxt av aktivare låntagare och läsare återstår att se. Här är läsfrämjandet i alla sina former en essentiell faktor i kopplingar mellan bibliotek och skolor, kanske också i fråga om länkningar till andra medier med litteraturbevakning, såsom Rundradions nya program *Boktid*.

Kring den finlandssvenska delen av statistik för bibliotekswebbesök slår det mig att ingen väl än har tänkt på att räkna in direkta besök på den svenska bibliotekswebben. Där finns synergier för utvecklat statistikövergripande samarbete som kan leda till fler biblioteksbesök i Svenskfinland.

Bibliotekets lilla röda

Text och foto: **Annika Lund**

Vid Jakobstads bibliotek finns sedan årets början ett antal små röda biblioteksspelare att låna. Varje spelare innehåller en inläst bok i mp3-format, i urvalet ingår populära romaner, faktaböcker och språkurser. Det går inte att kopiera eller lägga in saker på spelaren, eftersom den är låst till boken.

Biblioteksspelarna är lätta att använda och

väl så praktiska som till exempel talböcker på cd. Spelarna har varit mycket populära hos våra kunder.

3-i-topp:

- Camilla Läckberg: Isprinsessan
- Engelsk språkkurs: grundkurs
- Paulo Coelho: Häxan från Portobello

Mer information om biblioteksspelarna hittar du på www.elib.se (under Biblioteksspelare).

En bibliotekaries bekännelser

Som ni alla vet så är kundtjänsten en stor del av vårt arbete. Kunderna kommer med sina mera eller mindre specifika eller konstiga frågor och förväntar sig att vi har ett svar att ge. Oftast ser jag det som en trevlig utmaning. Men vissa dagar borde man nog bli hemma i sängen med täcket långt över huvudet...

En sådan dag hade jag här för ett par år sedan. Jag hade som kund en äldre herreman som vill ha böcker om vinterkriget. Någon brist på sådana är det inte på ett allmänt bibliotek och eftersom det här hände på ett tvåspråkigt bibliotek, så ställde jag den vanliga frågan till kunden.

Jag: Ska böckerna handla om det finska eller svenska vinterkriget?

Kunden: ??? med väldigt undrande blick.

Nå, ganska snart insåg jag nog mitt misstag och lyckades få kunden att inse att det jag egentligen ville veta var ifall han ville ha böcker på finska eller svenska. Min kund var gentleman nog att inte skratta åt mig eller kommentera saken dess mera. En aning gentant var det dock.

Många liknande situationer har säkert utspelat sig inom våra bibliotek. Är det någon av er, kära läsare, som har mod nog att ta upp

tråden efter mig och skriva vidare på En bibliotekaries bekännelser? Ifall du är intresserad av att skriva, tag kontakt med Bibbans redaktion.

Tove

Lyckad fortbildningsdag i biblioteksmarknadsföring

Text: **Carola Bäckström**

Den 4 april ordnade Länsstyrelsen i Västra Finlands län och inspektör Anneli Ketonen en fortbildningsdag (på finska) i biblioteksmarknadsföring och -information vid Vasa Arbis.

Målsättningen för dagen var att hitta metoder för att förbättra bibliotekens synlighet och att ge biblioteksanställda praktiska färdigheter i att informera och samarbeta med media. Föreläsare var Outi Myllymäki, journalist vid tidningen Ilkka (utkommer i Seinäjoki, Östermyra) och företagaren Arja Suomalainen samt Helsingfors stadsbiblioteks informatör Anu Lång. *Hur ordnas en pressinformation rent praktiskt? Hur ska ett bra och informativt pressmeddelande se ut? Hur lyckas locka ut en journalist till biblioteket och ditt evenemang? Vilka medier är viktigast för biblioteken med avseende på information?* Detta var frågor som fick svar under dagen.

Internet är självklart viktigt, mediefältet har med ens blivit globalt och detta ställer särskilda krav på informationen. Tänk på att läsaren oftast endast ögnar igenom texten! Fortfarande är det bilder som fungerar bäst som blickfång på en hemsida och viss förnyelse av dessa borde ske, helst varje månad. Visa gärna interiörbilder och ur journalistens synvinkel, gärna bilder på personalen, då vet man hur kontaktpersonen ser ut. Detta rekommenderar dock inte arbetarskyddet. Myllymäki och Suomalainen sade sig vara sanna biblioteksvänner, vilket förutom deras lediga och humoristiska stil,

säkert bidrog till att skapa god atmosfär och tidvis livlig diskussion i klassen.

Anu Lång gav råd utgående från erfarenheterna som informatör vid Helsingfors stadsbibliotek. Bland annat berättade hon att hon använder sig av ett schema vid arrangandet av olika evenemang för att hålla kontroll över planeringen och förverkligandet. Hon ställer frågorna: *När? Vad? För vem? Hur? Vem utför? Varför? Budget?*

Vidare delgav Lång oss Nio budord för bibliotekets marknadsförare – med kunden som kompass:

1. stöd dig på bibliotekets vision, mission, värden, verksamhetsprinciper och strategi.
2. kom ihåg att i marknadsföring är planering a och o.
3. tänk som kunden (AAA – ajattele asiakkaan aivoilla).
4. skapa ett visuellt helhetsintryck.
5. grunderna i marknadsföring behålls av hela personalen.
6. se på utrymmena med nya ögon. Exempel: marknadsföring med hjälp av en »kamel« (Silkeborgs bibliotek i Danmark har en plåtkamel i naturlig storlek som drar till sig besökarnas intresse). Vad är ditt biblioteks »kamel«?
7. sponsorer till hjälp i marknadsföringen?
8. utnyttja olika kanaler för marknadsföring.
9. Slå vakt om bibliotekets image.

En kursdag som med råge höll det marknadsföringen lovade!

Nya styrelsemedlemmen, Airi

Forssell från södra Finland, presenterar sig själv:

Jag är Airi Forssell, ny suppleant i styrelsen. Jag jobbar vid Åbo Akademis bibliotek. Mitt huvudsakliga arbetsområde är teologiska fakultetens bibliotek, men därtill sträcker sig mina uppgifter till musikvetenskapliga institutionen och ryska institutionen.

Innan jag kom till teologiska biblioteket jobbade jag som institutionsbibliotekarie ett år för ESF och fyra år för HF. Min karriär som bibliotekarie är alltså nu inne på det tionde året. Den tidigare arbetskarriären innebar ett sekreterarjobb huvudsakligen i ett teknologiföretag inom pappersindustrin. Det var nog den omtalade krisen vid fyllda 35-40 som fick mig att återuppta studierna och det blev biblioteksvetenskap (läs: informationsförvaltning) ganska mycket tack vare uteslutningsmetoden. Man kan ju undra efteråt hur mycket det var lönt (!) att hoppa av den privata sektorn, men visst trivs jag med att vara bibliotekarie. Däremot kom jag inte undan stress – den drabbar en också mellan reolerna.

Det privata livet omfattar en äkta man, tre relativt vuxna utflugna döttrar och två rätt färska barnbarn. Mitt andra yrke sedan studietiden är turistguide, vilket dock för tillfället utövas sparsamt p.g.a. brist på tid och energi. I övrigt dansar jag folkdans, som mest två kvällar i veckan. Att ägna sig åt andra hobbyn såsom att läsa, handarbete eller städa är därför mest en chimär.

Det gick snabbt – plötsligt hade två kommuner blivit en. Vörå och Maxmo blev Vörå-Maxmo över en natt, som det verkade. Inlandskommunen Vörå har fått en skärgårdsdel, och skärgårdskommunen Maxmo har fått en inlandsdel. Vi är en del av världsarvet i Kvarken.

Vörå + Maxmo = sant

Detta utgick biblioteken ifrån: Maxmo kommun hade huvudbibliotek och ett närbibliotek. Vörå kommun hade huvudbibliotek, bokbuss, och utlåningspunkt på Norrvalla Folkhälsan.

Maxmo hade en bibliotekarie, Ann-Louise Sabel, på heltidstjänst. Hon jobbade deltid. I Vörå fanns bibliotekschefen Barbro Stenbacka, bibliotekarien Eva Hietanen, funktionären Nina Haapoja och bokbusschauffören Bo Norrgård, alla heltid.

Vi hade samma datasystem, Abilitas Gemini. Båda biblioteken hörde till Fredrikabiblioteken.

Lägre kostnader, bibehållen service

Orsaken till att kommuner går samman är en tvingande nödvändighet att minska på kostnaderna och förbättra servicen. Går det ihop? Det återstår att se. KSSR (Kommun- och servicestrukturreformen) är bara i sin linda ännu. Det blir mycket att utvärdera under de följande 10-15 åren.

Vörås och Maxmos kommunsamgång föregicks av ett intensivt arbete, som för oss på ”verkstads-golvet” koncentrerades till 9 arbetsfyllda månader. Arbetsgrupper med representanter för chefer och beslutsfattare diskuterade hur kommunen bäst skulle kunna fortsätta med samma service som tidigare, men till lägre kostnader. Hela bibliotekspersonalen gjorde mindmaps på sina arbetsuppgifter. De var till nytta också senare, när vi planerade vidare efter det första året som en kommun. Dessa mindmaps delades också ut till personer i kommunens beslutande organ. De var högst troligt en orsak till att vi fick behålla vår personal. En bra mindmap säger mer än 30 franska streck.

Särkimo bibliotek ersätts med bokbuss

Ganska tidigt förstod Ann-Louise och Barbro att biblioteket inte kunde spara så värst mycket utan att verksamheten blev lidande. Som Bibbans läsare vet, så finns det oftast väldigt lite pengar för själva verksamheten i budgeten.

Vi blev tvungna att offra ett bibliotek för att kunna behålla personalen och medel för verksamheten.

Vörå hade bokbuss, och det antogs allmänt att det minsta biblioteket, som fanns i Särkimo, skulle ersättas med bokbuss. Så gick det också. Biblioteket i Vörå blev huvudbibliotek, biblioteket i Maxmo närbibliotek. Utlåningspunkten på Norrvalla bibehölls.

All personal finns kvar

Vi fick behålla all personal, men med reducerad arbetstid. Bibliotekarien i Vörå går ned till 75 % i augusti i år, medan Maxmos bibliotekarie som jobbat 80 % samtidigt går upp till heltid. Bibliotekschefen skulle gå i deltidspension i slutet av år 2008, men tvingades börja tidigare pga. sjukdom. När cheftjänsten inom några år lediganslås, är den åter heltid.

Vörås bibliotekschef blev chef också i Vörå-Maxmo. Chefen har ansvar för planering, budget och

personal, och det övergripande ansvaret för hela verksamheten. När bibliotekschefen började arbeta deltid, övertogs en del arbetsuppgifter av den övriga personalen. Kommunens bildningschef föredrar bibliotekets ärenden i svenska bildningsnämnden. Bibliotekschefen bereder ärendena, och kan kallas till mötena som expert.

Maxmos tidigare kommunbibliotekarie förlorade en del av sina arbetsuppgifter, eftersom administrationen övertogs av den nya bibliotekschefen. Maxmo bibliotek är öppet tre dagar i veckan. Ann-Louise kan därför arbeta i Vörå vissa dagar.

Vi fick behålla Vörås och Maxmos sammanslagna medieanslag, vilket inte alls var självklart under budgetförhandlingarna 2006. Kommunen är tvåspråkig, med ett mångsidigt näringsliv. Huvudbiblioteket är skolbibliotek för Vörå-Maxmo och Oravais gemensamma skolcentrum med lågstadium, högstadium och idrottsgymnasium. Gymnasiet har ett eget bibliotek, men eleverna använder också kommunbiblioteken.

Biblioteken i Vörå-Maxmo har tillsammans öppet 54 timmar/vecka. Vi öppnar antingen kl. 10 eller kl. 12. Därtill kommer bussens hållplatstider. Länestationen vid Norrvalla Folkhälsan är öppen dygnet runt. Bokbussarbetet med Oravais och Nykarleby fortsätter. Bussen har fått Internet för kunder. Vi planerar online för biblioteksprogrammet i bussen, men det återstår att se hur och när det kan förverkligas.

Och allt det praktiska arbetet...

I slutet av år 2006 blev vi lite nervösa när vi tänkte på allt arbete som låg framför oss. Vi kunde inte planera det praktiska arbetet förrän vi visste hur många verksamhetspunkter och hur mycket personal vi skulle få ha kvar. Vi fick veta det först i november, då samkommunfullmäktige avgjorde hur kommunen skulle se ut. Det blev alltså ganska bråttom runt årsskiftet.

Fast lite upprymda blev i alla fall vi som såg på när Maxmo och Vörå brände av en massa pengar på ett mäktigt fyrverkeri på nyårsnatten. Ska man lösa, ska man göra det så det syns vida omkring. Man blir lite euforisk av sånt.

Efter fyrverkeriet hade två små kommuner blivit en lite större liten kommun vad invånarantalet beträffar. Till ytan är kommunen ganska stor, med stora områden skog och odlingsmark och gles bebyggelse. På en del av bokbussens rutter är det långt mellan hållplatserna.

Vi ordnade arbetsmöten redan år 2006. Vi diskuterade möjligheter och problem, och vi kunde bekanta oss med varandra. Några kände varandra sedan tidigare från Fredrikasamarbetet. Vi beslöt bl.a. att använda Gmails kalender för planering. Eftersom alla kommer åt den via nätet kan vi när som helst kolla hur det ser ut med semestrar, kurser och annat som kan påverka t.ex. arbetsturer.

Vörå-Maxmo 31.12.2007

Invånare	4 479
Svenska	85,5 %
Finska	13,2 %
Övriga	1,2 %
Landareal	577 km ²
Havsvattenareal	640 km ²
Strandlinje	570 km

Näringsliv

Handeln har flest verksamhetsställen. Därefter följer industri och byggverksamhet. Vörå-Maxmo kommun är den största arbetsgivaren, med Ab Simons Element (husbyggnad) på andra och Norrvalla Folkhälsan på tredje plats.

Text och foto:

Barbro Heikinmatti

bibliotekschef, Vörå-Maxmo

▲ **Hemservice.** I Vörå-Maxmo besöker biblioteket kunden.

Det blev väldigt intensivt under det första halvåret: ett bibliotek skulle tömmas, böcker och möbler fördelas. Det var tufft också känslomässigt. Allt infomaterial skulle ändras och delas ut, bara det var en hisklig uppgift! Ny tidtabell för bussen skulle göras och testköras. Det gick, förbluffande nog, ganska enkelt i alla fall. Besökarna vande sig snabbt vid de nya förhållandena, som ju egentligen inte påverkade dem särskilt mycket. De behövde inte ens skaffa nya bibliotekskort.

Eftersom vi hade samma bibliotekssystem, Gemini, behövde vi inte göra något annat än samköra databaserna, sa programleverantörerna, de förträffliga gossarna på Abilita. Ur deras synvinkel sett var det just så enkelt, fast vi vet förstås inte hur mycket jobb de gjorde förrän samkörningen kunde genomföras. Vår synvinkel var en annan, det var inte riktigt SÅ enkelt. Det finns brister i vår sammanslagna mediedatabas, vilket inte är datasystemets fel utan handlar om äldre problem. Det finns dubblingar som härrör från tidigare system, och som på något vis följt med i någon konvertering. Det finns poster som saknar språkkod och fackklass, vilket gör statistiken otillförlitlig tills vi städat databasen.

Problem

Vi har gjort en del misstag medan vi försökt lära oss vad som krävs när man har mer än ett bibliotek kopplat online till databasen, men de minskar vartefter vi får mera erfarenhet och rutinerna sätter sig i ryggmärgen. Det vore märkligt om inga misstag alls skulle ha förekommit, men det är tråkigt när misstagen drabbar kunderna.

Bibliotekschefens tidigarelagda halvtidspensionering gjorde att det blev tufft våren 2008. Enligt planerna skall Ann-Louise återgå till heltidsarbete i augusti, och då överta en del av chefens uppgifter. Nu blev Eva i stället tvungen att överta uppgifterna under våren och sommaren ovanpå allt annat hon arbetar med, vilket gör att hon känner sig något pressad. Bo behöver numera hjälp på vissa långa eller livliga rutter. Eva eller Nina åker med, vilket påverkar arbetet i huvudbiblioteket. Personalen upplever att

detta stressar dem, eftersom de inte hinner med alla sina arbetsuppgifter.

Vi har inte kunnat lösa problemet med logistiken mellan våra bibliotek. Vi skulle kunna utnyttja mediebeståndet effektivare om vi visste hur vi skulle få materialet att förflytta sig kostnadseffektivt. Maxmo och Vörås centra, där biblioteken finns, ligger på varsin sida om den stora genomfartsleden Riksätan. Det är ganska gles trafik mellan de två centra.

Vår service är fortfarande ganska dyr jämfört med resten av Österbotten. Det är osäkert om stängningen av ett bibliotek sparar något, eftersom vi fått ökade kostnader för bokbussen i stället. År 2009 kommer personalkostnaderna att minska något.

Större utlåning, mera bokprat och en underbar man

Statistiken för det första året visar en märkbar ökning i utlåningen, vilket vi förstås är mycket nöjda med. Bussen har ökat utlåningen mest, och har nu ca 30 % av lånen.

Eva bokpratrar också i Maxmo, och antalet boklådor som cirkulerar i skolorna har utökats så de räcker till även i Maxmo och Särkimo.

Kommunen har fått en man som hela personalen längtat efter mer än mycket annat i många år: en datatöds-person! Denna välsignade, gladlynta man far runt som ett jehu och fixar alla datorer och kommunikationer. Vi lägger de flesta av våra datorproblem på honom, och det känns uteslutande skönt.

Det första året gick i stort sett bra för bibliotekens del. Kommunens resultaträkning visar ett ordentligt plus, vilket gläder beslutsfattarna.

Föränderlighet och osäkerhet

Vi lever i en föränderlig värld. Ständiga förändringar medför osäkerhet. Det vi har nu, har vi högst troligt inte om några år. Det gäller att ställa in sig mentalt, men att komma ihåg att det är onödigt att oroa sig för eller planera inför något som man inte vet något om. Det är en tid av väntan. Vi jobbar på att få våra nuvarande rutiner att fungera väl. Det är lättare att ta itu med det som ska ändras, om man slipper tampas med besvärliga rutiner i det dagliga arbetet.

Vi väntar på hur det går med KSSR och det fortsatta samarbetet, eller kanske samgången, i Vasaregionen. Hur männe kommunkartan ser ut om, säg, fem år? Länsstyrelsens rapport om basservicen 2007 är klar och finns nu på nätet. I Västra Finlands län har det inte ännu genomförts större sammanslagningar. Det är tyst på regionbiblioteksfronten. Men något måste ju hända, vad och när återstår att se. Arbetet med att förverkliga visionerna i *Biblioteksstrategi 2010* pågår.

Ett problem i den svensk- och tvåspråkiga österbottniska kustremsan är kommunernas placering på kartan. Det är långt mellan Kronoby och Kristinestad. Fredrikbibliotekens öppna lösning med självständiga bibliotek som tillsammans har byggt upp ett samarbete har fungerat utmärkt. Kommun-sammanslagningar är inte alltid lika enkla att genomföra som den i Vörå-Maxmo. ■

På landskapsbiblioteksmötet den 28 mars, i Vasa stadsbibliotek, fick vi lyssna på en intressant föreläsning av ärkebiskop emeritus John Vikström om Etik och moral i arbetslivet. Intresset var stort och ämnet mångfasetterat, vilket inte minst visade sig genom att samma etiska frågor går att tillämpa både i arbetslivet och på livet i övrigt.

Spirituality

John Vikström läste Patricia Aburdenes bok *Megatrends 2000* för något år sedan (idag har författaren även kommit ut med uppföljaren *Megatrends 2010*) och fastnade för en genomgående trend. En trend som står över och påverkar alla andra trender. Det är *spirituality*, eller andlighet. *Spirituality* står för det mjuka och är en motpol till kommersialismen och ekorrhjulet. Idag sätts fokus mer och mer på mjuka värden, vi vill må bra och utvecklas som människor.

Det här bottnar inte minst i det etiska tänkandet och det faktum att idag tvingas individen tänka själv och ta beslut själv. Historiskt sett är det traditioner och auktoriteter som tagit besluten åt oss, vi har fogat oss och tagit seden dit vi kommit. Idag ser det annorlunda ut. Nu har individen makt och med det har moral- och etikfrågor aktualiserats alltmer. Vi är medvetna och vi funderar t.ex. över huruvida ett klädplagg är tillverkat av barnarbetare och om tomaterna är ekoodlade. Vi har hela tiden val att göra och mer än någonsin baserar vi våra val på mjuka värden, vi vill alltså handla rätt.

Mjuka värden, andlighet... men det finns ytterligare en benämning på det som händer idag och *det är den tysta revolutionen*. Den tysta revolutionen pågår både i samhället och mellan öronen på oss. Vi är mitt inne i en övergång från materiell trygghet till frihetsbehov. Det blir mindre viktigt att ha alla senaste prylarna, istället vill vi ha tid och pengar till självförverkligande. Vi sätter oss själva i främsta rummet.

Vad är då etik?

Etik består av två grunddimensioner, där den ena biten är våra mål och värderingar. Det goda som vi strävar mot och arbetar för. Vår identitet. Den andra biten är när vi strävar mot målet med orätta medel, då vi inte gör rätt för oss. John Vikström förtydligade de här sakerna genom att likna den första med en idrottsfana eller en bordsstandard med t.ex. ett idrottsklubbsemlen på. Fanan står för vem vi är och vad vi kämpar för. Den andra grunddimensionen symboliseras av en visselpipa – den som man måste ta till när vi använ-

Mjuka värden är den nya trenden

deross

av orätta

medel för

att nå våra mål.

När vi tacklar någon

annan för att komma

framåt så blåser domaren i

visselpipan. Etik handlar ju om rätt

och fel, men det handlar lika mycket om

hur vi tolkar rätt och fel.

Till det här hör också vårt sätt att leva idag och hur vi fungerar rent socialt. De mjuka värdena har även gjort intrång på spelplanen i arbetslivet. John Vikström, som är väldigt idrottsintresserad, har många paralleller att dra mellan idrottslivet (livet på fotbollsplanen) och arbetslivet. Hur vi fungerar och arbetar i grupp, hur vi är som ledare och hur vi fungerar tillsammans med vår ledare.

En god ledare är som en herde för sin flock

Liksom när det gäller vår relativt nyfunna rättighet att själv göra våra val, så gäller samma principer när det kommer till ledarskap. Förut gjorde man som ledaren sade, idag är det inte fullt så enkelt. Ledaren är utlämnad att ta hand om sin grupp, leda den rätt och hörsamma de behov och förvalta de resurser som finns! Vi jobbar som team, mer än som individer. Som ledare har man i princip två stora uppgifter där den ena handlar om att rent tekniskt driva företaget och den andra om kunna frigöra de resurser som finns inom företaget. Det senare är kanske det viktigaste en företagsledare axlar. Att frigöra resurser handlar om att kunna plocka fram det bästa hos var och en och att få samspelet att fungera mellan alla förmågor. Spelmässigt handlar det om att det behövs både bra anfallsspelare och bra backar för att vinna, inget lag är fulländat om det bara finns bra målskyttar och inga försvarare.

Resurser kan lättare plockas fram när det finns förtroende och som John Vikström sade: *Vi är beroende av förtroende!* Ingenting fungerar optimalt om vi saknar förtroende och det är något som tar lång tid att bygga upp, men som kan försvinna på bara ett ögonblick. En bra ledare ser varje arbetstagare/spelare och kan uppmuntra alla att göra sitt bästa. Liksom en god ledare vet när han ska gå

Text: **Nina Åbrandt**, biblioteksfunktionär vid Kronoby kommunbibliotek

först i

flocken (för

att visa vägen) eller när han

ska gå mitt i flocken (vara en i teamet) eller

när han ska gå sist för att plocka upp de som

kommit på efterkälken och behöver hjälp.

Livet är ett lagspel

För några år sedan inleddes ett samarbete mellan kyrkan och fotbollsförbundet i Finland. Andemeningen var att juniorspelare skulle lära sig mer om lagspelen både på fotbollsplanen och i riktiga livet. I seminarier och diskussioner kring detta skapades 10 punkter, som ännu idag fungerar som stöttepelare i juniorarbetet. 10 punkter som fungerar lika bra att tillämpa i livet såväl som på planen.

1. Spelet löper när det finns passion i spelet. När vår inre låga brinner och vi är engagerade.
2. Spelet löper när det är rättvist. Fair play.
3. Spelet löper när det är roligt!
4. Spelet löper när det är avspänt. Då vi inte spänner oss utan kan slappna av i spelet och gemenskapen.
5. Spelet löper när det finns tillhörighet och gemenskap. När vi får höra till och vara med.
6. Spelet löper när det finns olikheter och tolerans. Olikheter är en resurs!
7. Spelet löper när det finns uppmuntran. När vi är sedda, hörda och tagna på allvar!
8. Spelet löper när man har och inger förtroende.
9. Spelet löper när man kan förlora. Vi kan inte alltid vinna.
10. Spelet löper när det finns ledare. När hjorden har en herde! ■

► **Bruna rummet** för barn i 4–7 års ålder. Här kan man vistas både högt och lågt. Högt upp i tornet hittar man böcker om rymden, lägst ner finns t.ex. böcker om ormar och ödlor.

Rum för barn

Text och foto: **Anita Pitkäkangas**

Senaste sommar reste jag med min yngste son som då var 8 år till Stockholm med ett gäng maratonlöpare. Jag är inte direkt sportig av mig och hade tänkt promenera i staden med min son. Så blev det inte.

Hettan var olidlig, det var över 30 grader varmt. Min son orkade endast in i en leksaksbutik och sedan lade han sig på tvären. Vi satt en stund i köpcentret och åt glass, men det kunde vi ju inte göra hela dagen. Jag hade tidigare läst om drömbiblioteket för barn som finns i Stockholm. Vi sökte upp kulturens hus som finns vid Sergels torg. På fjärde våningen hittade vi *Rum för barn*.

Innan vi kom till biblioteket gick vi igenom ett utställningsrum. Carl von Linné var temat och min pojke hittade direkt ett förstoringsglas och började titta närmare på insekter och växter som fanns i inbyggda glaslådor i ett utställningsbord. Vi gick vidare och kom till gula rummet som var gjort för små barn och deras föräldrar. Här fanns böcker blandat med leksaker, och läsandet var en lek bland andra lekar. Vi testade den nersänkta kojans under golvet och läste en kort bok tillsammans.

Vi fortsatte till bruna rummet. Där fanns små hyllor med stegar för att barnen själva ska kunna klättra upp och hämta böcker.

Det fanns stjärnkikare, hängmatta och sittplatser högt upp för bästa utsikt. Min son minns bäst det rummet och speciellt då han kröp in i kojans och läste en bok om pirater. I vita rummet fanns kapitelböcker för barn i slukaråldern. En speciell "älsklingshylla" fanns där barnen själva kunde rekommendera böcker till andra barn. I ett mindre rum med stjärnhimmel kunde barnen i lugn och ro sitta och läsa. Några datorer lade jag inte märke till i detta drömbibliotek.

Vi gick vidare på vår upptäcktsfärd och hittade bildverkstaden. För 20 kr fick min son handledning av en konstnär. Han prövade på något han inte gjort tidigare. Med inspiration från Carl von Linné utställningen skar han ut insektmotiv i en linoleumplatta som sen blev schablon för hans konstverk. Här fanns ingen tidspress utan man fick göra sitt konstverk klart i lugn och ro till bakgrundsmusik.

Vår dag i Stockholm blev lite annorlunda än vad vi tänkt oss, men vi var båda nöjda. Efter några timmars vistelse på drömbiblioteket i Stockholm gick vi till stadion och tittade på målgången i maraton och kunde konstatera att visst är det bra att bibliotek finns!

Barnbiblioteket Rum för barn öppnades i oktober 2005. Tanken med biblioteket är att enbart ta hänsyn till barnens behov. Detta

innebär bland annat att sortera böckerna på det sättet som barnen tänker och utifrån deras sätt att ställa frågor. Möbleringen är anpassad efter barnens behov av rörelse och motoriska utmaningar. Böckernas magi visualiseras i rummet genom inredning och möbler som möter barnens alla sinnen och intelligenser. Föräldrar läser allt mindre för sina barn och därför är bibliotekets program fokuserat på högläsning. ■

► **Skyltningen av böcker** är tydlig för barnen. I bruna rummet berättar små tavlor med inglasade figurer vilka böcker som finns i hyllan.

► **I äppelhyllan** finns bl.a. ljudböcker.

▲ Biblioteksfunktionär Mikaela Riska-Lassila med ivriga låntagare från årskurs 1 i Risö skolbibliotek

Boken lever!

Text och foto: **Beatrice Villman**

Livlig skolbiblioteksverksamhet i Larsmo med 118 lån per elev vid Näs skolbibliotek år 2007.

Larsmo kommunbibliotek består av fem betjäningpunkter: Larsmo huvudbibliotek, Bosund bibliotek, Risö skolbibliotek, Näs skolbibliotek och Holm skolbibliotek. Skolbiblioteken hör administrativt till kommunbiblioteket och är avsedda för skolornas elever. Detta har visat sig vara en mycket effektiv och välfungerande modell åtminstone för en kommun i Larsmos storlek (4587 invånare 2/2008). Med denna lösning har alla skolor i Larsmo ett bibliotek i den egna skolbyggnaden.

Risö och Näs skolbibliotek har fungerat som renodlade skolbibliotek sedan början av 1990-talet när de dåvarande filialbiblioteken ombildades till skolbibliotek. Det nyaste av skolbiblioteken, Holm skolbibliotek, kom igång med verksamheten våren 2007. Denna skola hade tidigare förmånen att befinna sig i samma byggnad som huvudbiblioteket. I och med förverkligandet av det nya huvudbiblioteket 2001 blev skolan utan bibliotek i sin direkta närhet. Holm skolbibliotek sköts i nuläget gemensamt av bibliotekspersonal och ett par av skolans lärare och är inrymt längst bak i ett av klassrummen. Ett eget biblioteksutrymme i Holm skola är inplanerat när skolan nu byggs ut med flera klassrum. Holm skolbibliotek har inga fasta öppethållningstider, utan utlåningen sköts av någon av de ansvariga lärarna när det är möjligt med tanke på hur klassrummet där biblioteket finns utnyttjas.

Skolbiblioteken i Risö och Näs skola har

egna utrymmen och utlåningen sker en dag (5 h) i veckan under terminerna. Alla årskurser i skolorna har en egen fast bibliotekstid. Det är bibliotekspersonal som sköter utlåningsverksamheten vid dessa skolbibliotek. Däremellan ansvarar bibliotekspersonalen för materialanskaffningen till skolbiblioteken, katalogiseringen, klassificeringen och övriga biblioteksrutiner. Eftersom biblioteksanställda är på plats en gång i veckan får de en mycket nära relation till eleverna. Eleverna kan oblygt diskutera sina läsupplevelser och bokönskemål med personalen, som givetvis är lyhörd och anskaffar de böcker eleverna önskar med beaktande av kvalitetsaspekter och lämplighet.

Att skolbiblioteken är populära och att böcker faktiskt läses visar exemplet från Näs skolbibliotek tydligt på. År 2007 lånades hela 15 945 volymer vid Näs skolbibliotek. Eftersom skolan då hade 135 elever blir medeltalet 118 lån/elev per år. Denna utlåning står sig säkerligen med vilken jämförelse som helst! Vid Risö skolbibliotek utlånades under samma period 12 374 volymer – och skolan hade 159 elever. Nämnas kan att 76,75% av lånen inom hela Larsmo kommunbibliotek var lån från barnavdelningarna. Larsmo kommunbiblioteks totala utlåning 2007 låg på rekordhöga 98 607, vilket ger ett medeltal på 22,05 lån per invånare.

De största fördelarna med att skolbiblioteken hör till kommunbiblioteket är att vi har en gemensam anskaffningspolicy och att vi kan garantera att det finns sakkunskap och kontinuitet i verksamheten. Vår långsiktiga målsättning är att eleverna skall få en bra grogrund för läs- och språkutvecklingen och att de som vuxna fortsätter att utnyttja bibliotekens tjänster. ■

Kirjasto on media

Text: Maria Verhola

Suomen kirjastoseura firade årets Lainan päivä-dag (Bibliotekens PR-dag) genom att tillsammans med Riksdagsbiblioteket ordna ett seminarium vid namn Kirjasto on media i Lilla Parlamentet i Helsingfors 8.2.2008. Vid seminariet behandlades ämnen såsom bibliotekets roll, möjligheter och finansiering.

Seminariet hade lockat många deltagare från bibliotek och andra instanser. Inledningsvis hälsade direktören för Riksdagsbiblioteket, Sari Pajula, och Kirjastoseuras nya ordförande, riksdagsledamot Markku Laukkanen, alla välkomna. Pajula presenterade kort Riksdagsbiblioteket och berättade att de ämnesområden biblioteket speciellt koncentrerat sig på är riksdagskunskap, juridisk kunskap och samhällskunskap. Det finns under 20 parlamentsbibliotek i världen som betjänar den stora allmänheten, och Riksdagsbiblioteket är ett av dessa.

Författaren och riksdagsledamoten Tommy Tabermann kom med personliga reflektioner under rubriken Rakkaudentunnustus kirjastolle (Kärleksförklaring till bibliotek). Tabermann berättade att han ser boken, litteraturen och biblioteket (kirja, kirjallisuus ja kirjasto) som synonymer för vishet. Enligt Tabermann finns det inget bättre sätt att lära känna omvärlden än genom skönlitteraturen. Tabermann citerade Arthur Schopenhauer som sagt att läsande är tänkande. Enligt Tabermann är det svårare att läsa än att skriva och författa; det är en konst att läsa på bokens villkor.

Tommy Tabermann tackade Finlands biblioteksväsen för att han blivit författare. Tabermann berättade att han från barnsben använt bibliotek. För honom betyder bibliotek värme, skydd och tystnad. Speciellt klassiker faller honom i smaken; de kan alltid läsas om och läsaren fäster uppmärksamhet på olika saker beroende av livssituationen. Tommy Tabermann berättade att han tidigare varit rädd för att boken ska förlora sin betydelse bland nya medier i dagens värld. Det är han dock inte längre, t.ex. när

han håller i sina egna böcker känner han i högsta grad att boken lever!

Stefan Johansson, statssekreterare vid Undervisningsministeriet, talade kring bibliotekspolitiska riktlinjer. Han konstaterade att det pågår stora förändringar i biblioteksvärlden. Kommun- och strukturreformen medför verkningar för biblioteken – det återstår att se hur biblioteksväsendet ser ut när reformen är genomförd. Undervisningsministeriet ser det som väsentligt att fortsättningsvis kunna garantera en välutbildad bibliotekspersonal och service av hög kvalitet åt alla användare.

Stefan Johansson noterade vissa åsikter som kommit fram i samband med utvärderingsprojektet för kommun- och strukturreformen. Som en framtida utmaning ses t.ex. att hålla en god servicenivå med tanke på pensionärerna. 2020-talets pensionärer är alltmer högtbildade och kräver tjänster och material, såsom elektroniskt material, av hög standard. Det kommer att finnas ett allt större behov av kvalitativa informationstjänster, även på landsbygden. Allt fler arbetar och studerar på distans. I Undervisningsministeriets *Biblioteksstrategi 2010* lyfts centraliserade tjänster fram som en lösning, t.ex. bibliotekssamarbete kring nättjänster.

Stefan Johansson nämnde det nationella digitala biblioteket som ett viktigt pågående projekt i Undervisningsministeriets regi, samtidigt är projektet en del av Europeiska Kommissionens strategi. Syftet med projektet är att förbättra medborgarnas tillgång till kvalitativa nätverkstjänster. Projektet omfattar bibliotek, arkiv och museer. Johansson nämnde också bl.a. Biblioteken.fi som en viktig centraliserad tjänst, ständigt i utveckling.

Markku Laukkanen stod som följande i tur och pratade om Riksdagsbibliotekets betydelse för beslutsfattare, men också om de finländska biblioteken i allmänhet. I likhet med Tabermann berättade han att han anlitat bibliotek ända sedan barndomen. Han framhävde att ett fritt biblioteksväsen fyller en viktig

funktion i samhället, det är en grundpelare för bildning. Riksdagsbiblioteket är av betydelse då beslutsfattare söker information, men Riksdagsbiblioteket betjänar också många andra grupper.

Laukkanen konstaterade att dagens bibliotek inte längre är enbart "lånestationer", utan de har även andra roller. Biblioteken fyller en social funktion och kan t. ex. arrangera olika evenemang. Morgondagens bibliotek kan ha allt fler dimensioner och personalen bör vara kunnig inom många områden. Biblioteken får inte glömma två viktiga grupper i samhället: ungdomarna och den åldrande delen av befolkningen. Laukkanen efterlyste också mer samarbete mellan bibliotek och andra institutioner.

Laukkanen nämnde att det speciellt i dagens värld, där informationsmängden växer, inte är så lätt att nå fram till rätt information. Det är således en utmaning för biblioteken att göra den rätta informationen tillgänglig för användarna. Och biblioteken bör garanteras ekonomiska resurser också i fortsättningen! Att ställa sjukvården mot kulturen är enligt Laukkanen fel. Det går inte att jämföra de två sektorerna, och båda behövs lika mycket.

Riksdagsledamot Piia Viitanen, som också sitter med i Finansutskottets kultur- och vetenskapsdelegation, var följande talare. Hennes ämne var bibliotekens finansiering. Viitanen framhävde inledningsvis hur betydelsefulla biblioteken varit för henne sedan barn. Hon har definierat sin identitet genom biblioteken, en symbol för detta är det egna lånekortet.

I likhet med Laukkanen konstaterade Viitanen att det är viktigt att garantera ekonomiska resurser för biblioteken. En anledning till att Finland klarat sig så bra i olika internationella undersökningar är vårt biblioteksväsen, som är en grundläggande service. Jämbördiga bibliotekstjänster ska garanteras alla även i fortsättningen.

Det är kommunernas uppgift att sköta om bibliotekstjänster, nämnde Viitanen. I likhet med Johansson noterade hon att följderna av den pågående kommun- och strukturreformen ännu inte är

åskådliga. En stor förändring är det faktum att staten från år 2010 inte längre finansierar biblioteken genom tipsbolaget Veikkaus Oy:s intäkter, utan biblioteken finansieras genom allmänna budgetmedel. Det finns en risk att biblioteken inte värdesätts tillräckligt, och därför inte får tillräcklig finansiering i fortsättningen. Redan nu ser Viitanen situationen som ohållbar. Det finns inte tillräckligt med resurser till biblioteksbyggen. Till exempel har ett enda stort nybygge som får statsunderstöd kunnat låsa alla andra nybyggen. Piia Viitanen menade att biblioteksanställda i denna situation själva måste vara aktiva och synliga för att påverka beslutsfattare i fråga om finansiering!

Dagens sista talare, riksdagsledamot Jyrki Kasvi, pratade om Internet ur användares och beslutsfattaresh synvinkel. Mediekulturen har blivit något allt fler kan påverka och vem som helst kan ta del av masskommunikation: t.ex. är ungefär 90% av alla sidor som finns på Internet producerat av användarna själva. Nya teknologier skapar en ny social kultur. Kasvi nämnde som exempel att vissa arbetsgivare kan uppmana sina anställda att gå med i Facebook.

Barnen anpassar sig lätt till nya medier. Kasvi menade att barnen på egen hand tvingas uppfostra sig till informationshällets sociala kultur, då föräldrarna inte har tid. Vissa barn tillbringar många timmar på nätet varje dag och föräldrarna vet inte vilka sidor barnen besöker. Spärrprogrammen inger en falsk trygghet, eftersom det är möjligt att kringgå dem. Programmen kan dessutom blockera sidor med värdefull information.

Kasvi konstaterade att föräldrarna överlag borde hinna umgås mer med sina barn! Det är också viktigt att diskutera med sina barn om faror i användning av Internet. Samtidigt ska föräldrar kunna lita på sina barn. Barnen ska tillåtas att söka information på Internet på egen hand, om de så önskar. Och nätkulturen är som bekant en del av ungdomskulturen.

Summa sumarum var hela seminariet enligt min mening mycket intressant och mångsidigt, och väckte säkert många tankar hos de närvarande. ■

Ett bibliotekshus fyller jämna år

Text: **Kerstin Sevón**, chefbibliotekarie, Ekenäs stadsbibliotek

Ekenäs stadsbibliotek har åldrats med behag. Det kunde inbjudna gäster se med egna ögon när de var med om avtäckningen av en minnesplakett och öppnandet av en nostalgisk utställning för att fira husets 30-årsjubileum i början av april. De 6 miljoner mark staden den gången investerade har gett god utdelning. Huset har varit i flitigt och mångsidigt bruk. Men också hus åldras och saneringsbehovet är uppenbart.

Från dröm till verklighet

I begynnelsen fanns drömmen om en större biblioteksklokal. Biblioteket var trångbott i den gamla skolbyggnaden vid Raseborgsvägen. Där fungerade verksamheten på 260 kvadratmeter som huvudsakligen hölls varma med vedeldning. Också stadens arbetarinstitut behövde en egen lokal för både kansli och undervisning. Innan nybygget stod klart hade man hunnit fungera i tillfälliga lokaler under närmare 40 år.

Planeringsprocessen tog tid. Först gällde det att uppbåda politiskt intresse för ett nybygge. Stadsfullmäktiges ordförande doktor Henrik Cederlöf var här den drivande kraften och hans motion år 1971 satte igång planeringsprocessen. Staden gick in för ett kombinerat bibliotek och arbetarinstitut. Skolstyrelsens biblioteksbyrå beviljade statsstöd för bygget, men det täckte endast en liten del av kostnaderna, som naturligtvis väckte allmän diskussion. Huset skulle anpassas till en krävande miljö, det skulle bli hållbart och därför prutades inte på kvaliteten.

För första gången planerades ett hus från första början till bibliotek i Ekenäs. Uppdraget gavs direkt till Arkitektbyrå E & O Hansson eftersom staden hade goda erfarenheter av professor Olof Hanssons miljöanpassade planering. Det var ingen lätt uppgift att pla-

nera in en 10 000 kubikmeter stor byggnad på en smal tomtremsa i ett byggnadshistoriskt värdefullt trähuskvarter. Så här beskriver arkitekterna Olof Hansson och Pekka Manner miljön:

Biblioteket ligger i de gamla kvarteren vid Raseborgsvägens västra boulevardartade del. De hundraåriga skolhusen utgör här en enhetlig och värdefull miljö, ett typiskt exempel på empirens trähusstad, som Ekenäs medvetet har gått in för att bevara.

Efter att ritningarna godkänkts i december 1974 vidtog detaljplaneringen. Staden tillsatte en byggnadskommitté med representanter för beslutsfattarna och för de institutioner som skulle verka i huset. Hösten 1976 inleddes arbetet och den 2 januari 1978 öppnades biblioteket för allmänheten. Arkitekterna presenterade sitt verk så här:

I norr begränsas bibliotekskvarteret av åsen, vilket har lett till byggnadens långsmala form. Kring ingångshallen grupperade sig i nedre våningen utrymmen för medborgarinstitutet, tidningsläsesal, mötes- och utställnings-sal, bibliotekets inre utrymmen samt en liten cafeteria. Bibliotekets huvudutrymmen i övre våningen upptar kring lånecentralen de vuxnas låneavdelning, läsesal, musikavdelning samt barn- och ungdomsavdelning.

Husets inre har man strävat till att göra trivsamt, öppet, överskådligt och självfallet flexibelt fungerande. I det yttre har man anknutit till den äldre arkitekturen utan att för den skull kopiera den.

Ekenäs fick en offentlig byggnad som är miljöanpassad, men som samtidigt är ett uttryck för sin tid. Arkitekturen väckte berättigt nationellt och internationellt intresse och otaliga är de grupper som vallfärdat hit. Den nya byggnaden innebar självfallet ett stort uppsving för biblioteksverksamheten.

För en nytillträdd bibliotekschef var planeringsprocessen och byggnadsskedet en

stor utmaning. Att fungera som sekreterare både för byggnadskommittén och på arbetsplatsmötena var nyttigt för den bibliotekariska allmänbildningen. Dilatationsfogar och andra specialtermer kan möta en när som helst i informationstjänsten. Mest kändes det som att simma på djupt vatten. Efteråt fanns det anledning att tacksamt konstatera att det blev ett bra hus i alla fall, trots den medverkan!

Husets vidare öden

Etableringen av Yrkeshögskolan och Yrkesinstitutet Sydväst medförde en stor förändring eftersom det allmänna biblioteket tog på sig ansvaret för servicen till yrkesutbildningen. Lite lokalyta fick man till för det nya biblioteksmaterialet genom att bygga in en terrass. Arbetarinstitutet, som ändrade namn till medborgarinstitut, flyttade ut och in flyttade Sydvästs och Åbo Akademis gemensamma forskningsinstitut Aronia. Hösten 2005 fick biblioteket slutligen överta nästan hela byggnaden och en viss omdisponering skedde.

En del av källarvåningen rymmer stadens arkiv. Stadens kulturförvaltning har hand om de konstutställningar som ordnas i utställningssalen i första våningen. Caféverksamheten bar sig tyvärr inte och nu får besökarna nöja sig med en kaffeautomat i tidningsläsesalen och det tidigare caféet hyrs ut för möten och kurser.

Om de politiska prioriteringarna gjordes till förmån för biblioteket för 30 år sedan har klimatet inte varit lika gynnsamt under de senaste åren. Ekenäs bäst besökta offentliga byggnad dras med otillräcklig ventilation, läckage och delvis slutslitna inventarier. Det finns goda skäl för staden att bokstavligen se om sitt hus. Här har vi en offentlig byggnad, som är öppen för alla på lika villkor, som är trygg och kravlös och där var och en själv väljer vilken service hon eller han vill utnyttja. Biblioteket som fysiskt rum har inte spelat ut sin roll, boken som medium kommer att överleva oss alla. Dessutom är byggnaden värdefull i sig. ■

Kurs i marknadsföring av bibliotek

Text och foto: **Tove Selkälä**

Torsdagen den 10 april 2008 ordnades det i Borgå en endags kurs i marknadsföring av bibliotek. Föreläsare var konsulten Zuzana Helinsky och kursen ordnades av Borgå handelsläroverk i samarbete med Fortbildningscentrallen vid Åbo Akademi. I kursen deltog omkring 35 personer från bibliotek i Svenskfinland.

Hur marknadsför vi våra bibliotek? Ofta uppfattas marknadsföring som ännu ett arbetsmoment som vi borde lägga till vår arbetsbörda. Men enligt Zuzana ingår redan nu olika moment av marknadsföring i de flesta av våra arbetsuppgifter. Allt vad vi gör vid biblioteken har en effekt som syns utåt och bidrar till bibliotekens synlighet. Som exempel kan nämnas öppethållningstider, personalens tjänstvillighet och samlingens kvalitet och kvantitet. Men det är också viktigt att vi satsar på regelrätt marknadsföring, både utåt till våra kunder men också till maktavarna som bestämmer över vår budget.

Vem skall då marknadsföra våra bibliotek? Zuzana hävdar att vi själva är de som bäst kan marknadsföra våra bibliotek. Det är vi som känner till våra kunskaper och tjänster. Ingen annan kan lyfta fram dem på samma sätt som vi själva. Marknadsföringen av biblioteket behöver inte ens bli speciellt dyrt. Genom att använda de resurser och idéer som vi har tillgängliga kan vi åstadkomma mycket. Redan nu ordnar biblioteken ofta olika författarbesök och utställningar som bidrar till att locka kunder. I Sverige har man också prövat med att ordna VIP-kvällar, bokfestivaler, maratonläsning m. m. Det är också viktigt att vi har god kontakt med den lokala pressen. Biblioteken kunde kanske söka nya samarbetspartners. Om det t.ex. ordnas en kväll med trädgård som tema kunde man kanske tänka sig ett eventuellt

▲ Kursens föreläsare Zuzana Helinsky.

samarbete med den lokala blomhandeln eller järnaffären.

Zuzana säger också att det är viktigt för biblioteken att med jämna mellanrum utvärdera sitt utbud av tjänster samt arbetssätt. Man kan t.ex. använda en SWOT -analys (styrka, svaghet, möjligheter och hot) för att utvärdera tjänsterna. Genom att regelbundet gå igenom tjänsterna, ser man lättare eventuella problem finns. Zuzana påminner om att det är viktigt att ordna uppföljning av analysen för att ta tillvara den kunskap som man har fått via analysen.

Bostonmatrisen är ett annat hjälpmedel som Zuzana rekommenderar till biblioteken. Bostonmatrisen är en matris för analys där man studerar produkters och tjänsters marknadsandel och dess tillväxtpotential. I matrisen finns det fyra olika grupper: stjärnor, mjölkossor, frågetecken och strykhundar. Genom att analysera bibliotekets tjänster med hjälp av dessa grupper kan man förbättra servicen samt effektivisera användningen av personalresurserna.

- Stjärnor är tjänster vars användning

har stigit och där användningen verkar fortsätta stiga, t.ex. ljudböcker, e-tidskrifter, dvd.

- Mjölkossor är tjänster som har bra rykte, har länge funnits på marknaden, men användningen av dem har stannat av eller börjat minska, t.ex. böcker, informationstjänst.
- Frågetecken innebär tjänster som idag används väldigt dåligt, men som kanske med rätt marknadsföring kan väckas till liv igen, t.ex. författarkvällar, sagostunder, e-böcker
- Strykhundar är tjänster som används dåligt och där större användning verkar otrolig. Dessa tjänster bör man avskaffa så gott det bara går, t.ex. vhs, kassettböcker.

Kursen var intressant och tankeväckande. Deltagarna hade också tid att i grupper diskutera hur dagens lärdomar kunde tillämpas i praktiken. Det blev intressanta diskussioner och antagligen gick alla därifrån med nya idéer som kan tillämpas vid det egna biblioteket. ■

Förslag till verksamhetsplan 2009 för Finlands svenska biblioteks förening r.f. Behandlas vid höstmötet 5.9.2008.

Finlands svenska biblioteks förening är en ideell förening som skall tillvarata medlemmarnas intressen och samtidigt vara ett allmänt idéforum för biblioteksfrågor.

Målsättning

Föreningen har som finlandssvensk centralorganisation ett särskilt ansvar för finlandssvenska biblioteksintressen. Föreningen skall stöda den finlandssvenska identiteten och kulturen i bibliotek både i svenska och i tvåspråkiga miljöer. Föreningen bör aktivt bevaka att svenska intressen beaktas både när det gäller informationsteknologins tillämpningar i finländska bibliotek och utbildningen på området. Likaså bör föreningen aktivt bevaka att finlandssvenska intressen inte förbises angående bibliotekens kulturella ansvar.

Organisation

Föreningen håller fast vid mönstret för sin verksamhet med tyngdpunkter i höstmötet och vårmötet. De två sektionerna, Sektionen för Södra Finland och Österbottniska sektionen, utgör en viktig arbetsfördelning av föreningens verksamhet. Trots denna frivilliga arbetsinsats finns det fortfarande ett behov av en deltidsanställd verksamhetsledare, som också kunde fungera som konferenssekreterare för årskonferensen på höstmötet. Också sekreteraren och kassören har krävande och arbetsdryga uppgifter, som gärna kunde uppmärksammas.

Föreningen ansöker därför om 17 000 € av Svenska kulturfonden för att anställa en deltidsanställd verksamhetsledare. Avsikten är att initialt se vilka verksamhetsledarens uppgifter konkret kunde vara och hur verksamheten kunde utformas under en fast anställd verksamhetsledare.

Samarbete

Samarbetet med Suomen Kirjastoseura/Biblioteks föreningen i Finland (SK), Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund (FVBS) och informatikerföreningen Tietoasiantuntijat är fortsättningsvis viktigt.

Föreningen deltar i Biblioteks föreningarnas samarbetsorgan BSO och i Minervagruppern samt har en representant på Nordiska biblioteks föreningarnas reguljära möten.

För Finlands svenska biblioteks förening är inga förändringar aktuella.

Höstmötet

Sektionen för Södra Finland ordnar årskonferensen 2009 preliminärt förlagd antingen till Åbo eller till Tammerfors. Temat för konferensen är bibliotekets synlighet.

Vårmötet

Österbottniska sektionen ansvarar för vårmötet.

Styrelsen år 2008

Robin Fortelius, ordf.

Redaktionen för Biblioteken.fi

Helsingfors stadsbibliotek

Klockbron 9

00510 Helsingfors

050 549 22 61

robin.fortelius@biblioteken.fi

Medlemmar

Antalet medlemmar har ökat under de senaste åren. Just nu har föreningen 312 ordinarie medlemmar (av dem hör 132 medlemmar till Österbottniska sektionen och 180 till Södra sektionen). Utöver detta har föreningen 77 institutionsmedlemmar. Vilket innebär ett totalt antal medlemmar på 389.

Att göra föreningen synlig är vårt fortsatta mål. Värkning av nya medlemmar gäller alla.

Tidningen Svenskbygden utgiven av Svenska folkskolans vänner är en medlemsförmån som alla medlemmar har rätt till och likaså 20% rabatt på alla privata inköp från Tibo-Trading Ab.

Viktiga tyngdpunkter

Årskonferensen fungerar som en viktig fortbildning

Förslag till budget 2009 för Finlands svenska biblioteksörening r.f.

för den svenska biblioteksöreningen. Biblioteksbesök är en viktig del av vårmötet. Andra stadiets utbildning eller läroavtalsutbildningen kommer fortsättningsvis att följas upp bl.a. genom att föreningen har en representant i referensgruppen. Under året som gått har Ringa Sandelin deltagit. Föreningen kommer också att ställa upp om sakkunniga behövs i bedömningsgrupper. Hemsidan för FSBF finns fortsättningsvis på Biblioteken.fi. Intranätet för styrelsemedlemmarna har varit nyttigt och utvecklas ytterligare. Alla viktiga dokument som alltid bör finnas tillgängliga för styrelsemedlemmar har funnits tillgängliga där också för nedladdning. Föreningen kommer fortsättningsvis att arbeta för den svenska översättningen av Monografioiden kuvailu. Föreningen bevakar utvecklingen av Allmän finländsk ontologi Allso, Ringa Sandelin fungerar som kontaktperson. Allso är essentiell för att utveckla svenska versioner av de semantiska webbtjänster som utvecklas bl.a. vid Biblioteken.fi. Föreningen följer med utvecklingen av en allmän finlandssvensk chatt-tjänst vid Biblioteken.fi. Reseskottet planerar en gemensam resa till IFLA/WLIC-konferensen i Milano.

Informationsorganet Bibban

Föreningens medlemstidning Bibban kommer ut med tre nummer per år. Vi fortsätter att satsa på en god layout eftersom det visat sig betyda mycket både för intresset för att läsa och för att skriva i tidningen. Layouttjänsterna är utlagd på entreprenad så att den sköts av ett professionellt företag, som väljs enligt offert. Arbetsfördelningen med regionala redaktörer har varit en fungerande och bra modell. Styrelsemedlemmarna har alltid uppmanats att skriva i tidningen eller uppmana någon annan att skriva. Ansvaret

för tidningens innehåll vilar fortsättningsvis i hög grad på styrelsemedlemmarna och den regionala informationen har en given plats. Bibban finns också tillgänglig på webben under adressen www.biblioteken.fi.

Internationellt arbete

Annika Lund föreslås som medlem i IFLAs arbetsgrupp Information technology. Föreningen bekostar dessutom en styrelsemedlems resa, hotell och deltagaravgift för den årliga IFLA-konferensen. Om flera än en styrelsemedlem är intresserad av att resa får lotten avgöra. Föreningens ordförande deltar i de nordiska biblioteksöreningarnas gemensamma möten.

Utskott

Följande utskott finns inom föreningen:

- Internationella ärenden
- IT-gruppen
- Utbildningsutskottet
- Reseskottet
- Utskottet för dokumentbeskrivning/katalogisering

Medlemskap

Föreningen är medlem i:

- Biblioteksöreningarnas samarbetsorgan EBLIDA
- Finlands biblioteksmuseiförening
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)
- LL-center
- Nordisk PR-förening
- Svenska studiec centralen

Föreningen finns på webben: www.biblioteken.fi. ■

Budgeten behandlas vid höstmötet 5.9.08.

Utgifter

Kurssekreterare.....	2000 €
Verksamhet.....	14 500 €
Verksamhetsledare, deltidsanställd.....	17 000 €
Årskonferens.....	9 000 €
Sektionsverksamhet.....	1 500 €
Utskottsverksamhet.....	500 €
Verksamhetsplanering.....	4 000 €
Möteskostnader.....	1 300 €
Resekostnader.....	9 500 €
Inrikes.....	4 000 €
Utrikes.....	5 500 €
Bibban-tidningen.....	7 000 €
Tryck & post.....	3 500 €
Red. & Ill.....	3 500 €
Kansliutgifter.....	1 100 €
Bankutgifter.....	200 €
Telefon.....	100 €
Post.....	800 €
Medlemsavgifter till organisationer.....	1 100 €
Totalt.....	53 500 €

Inkomster

Medlemsavgifter.....	4 500 €
Inkomster för kursverksamhet.....	8 000 €
Understöd.....	29 000 €
Svenska kulturfonden.....	24 000 €
(inkl. 17 000 € lön för verksamh. led.)	
SFV.....	2 000 €
Konstsamfundet.....	3 000 €
Undervisningsministeriet.....	12 000 €
För verksamhet.....	6 500 €
För internationell verks.....	5 500 €
Totalt.....	53 500 €

▲ Viveka Lärn signerar sin bok och pratar med sina läsare.

Bok- och biblioteksmässan i Göteborg

Text och foto:

Anita Pitkäkangas

I slutet av september besökte Karin Pasanen och Anita Pitkäkangas från Oravais bibliotek Bok- och biblioteksmässan i Göteborg. Vi där tre av fyra möjliga mässtdagar. På mässan medverkade 754 föreläsare och författare samt 881 utställare.

Till förberedelserna innan avfärden till Göteborg hörde att göra ett tidschema och välja ut de seminarier vi skulle delta i. Det var inte den enklaste uppgiften eftersom det fanns 426 seminarier att välja mellan och totalt 2350 programpunkter.

Det fanns många intressanta seminarier och försökte att delta i så många seminarier som möjligt från morgon till kväll. Ibland hittade vi inte/hann

vi inte söka upp rätt föreläsningssal. De populärare seminarier fanns i större utrymmen som vi snabbt lärde oss att hitta. Ibland kunde vi bli insläppta till seminarier även om vi inte var i tid. När vi fick en liten lucka mellan seminarier utnyttjades tiden till att se på utställarna och böckerna. Vid de olika bokförlagens platser kunde man också lyssna på författarna. Dessa program fanns inte i seminarieprogrammet/katalogen utan i en skild mässtdning. Det var en märklig känsla att gå bland utställningarna och samtidigt möta kända författare.

Christer Fuglesangs föreläsning var troligen en av de populärare. Per Gessle och hans artistliv kunde man också lyssna på. Besöksantalet vid hans seminarium var inte så stort så hem kom jag med både

autograf, foton och videoklipp. På bokmässan är det nog de "riktiga" författarna folk köar till och inte artisterna.

När mässdagarna var slut for vi direkt till hotellet. Göteborg såg vi endast från taxifönstret. I hotellet diskuterade vi vad vi mindes bäst av dagen, vems föreläsningar vi deltagit i, med vilken författare vi pratat eller fått boken signerad av etc. Vi var på mässan från fredag till söndag. På fredagen var det lagom folkmängd och det gick smidigt att komma fram. Mest besökare var det på lördagen, nästan 34 000 personer, och då skulle man gärna velat ropa åt folk att hålla till höger! Vi började vara ganska trötta och det förstod även Viveca Lärn som uppmanade oss att kämpa på fast luften var slut och skorna för små. Tre dagar på bokmässan är ganska tungt men dock så roligt! ■

Kostnader för resan kan variera mycket

på val av flygbiljetter och hotell:

Seminariekort 4 dagar	150 €
Inkvartering 2 nätter	163 €
163 €/natt i dubbelrum	
+22 €/extra bädd	
Resekostnader (flyg, taxi)	447 €
Totalt	760 €

Bidrag till resan kan sökas t.ex. från:

- Svenska kulturfonden, resestipendier, senast 7 veckor före resan.
- Länsstyrelsen, ansökan om resebidrag.

Bra att veta om du tänker

besöka Bok & Biblioteksmässan

- Enligt statistiken är det minst mässbesökare på torsdag.
- På torsdag och fredag är det mera seminarier riktade till yrkesfolk (bibliotekarier och lärare etc.)
- Vi fick tre dagar att gå galant på mässan (då var vi både trötta och nöjda).
- Gör ditt tidschema på nätet och kontrollera ev. ändringar i programmet dagen före avresa. Skriv ut!
- Karta över mässområdet med seminarieutrymmen finns vid olika infoställen och på Internet.

- Seminariekortet skall man absolut ha, tycker jag. Det är halva priset för besökare utanför Sverige.
- Bussen till och från flygfältet stannar utanför Svenska mässan (Korsvägen). Tid ca 20 min. Pris: 140 kr tur/retur Info: www.flygbussarna.se.
- På mässan kan man förvara resväskan för 20 kr. Det behövs när man kommer dit och avresedagen.
- Boka hotell och flyg i tid. Hotellen var nästan fullbokade 4 månader innan resan. Vi fick sista rummet på Best Western Tidbloms hotell 2,5 km från mässan. Hotellet var billigare än de i centrum (Övernattningen

på hotellet kunde vi betala på plats för samma pris som på nätet). Ev. extrabädd i rummet 200 kr.

- Taxiresa kostade 130 kr mellan hotellet och mässan.
- Ta extra väskor med i handbagaget för hemresan om du tänker handla böcker eller ta hem broschyrer.
- På mässan fanns ett bra matställe i nedre våningen, med varm mat och mat även för allergiker. Det var lite svårt att hitta eftersom vi inte visste att detta ställe finns.
- Bra att ha på mässområdet: kamera, vattenflaska och anteckningsblock.

▲ **G. W. Persson** var en man som bjöd på sig själv och gjorde mer reklam för andra författares böcker än sina egna.

Petalax bibliotek, byns vardagsrum

Text: **Katriina Strandwall**

Bild: **Gunnel Westerback**

Det är förändring på gång i Petalax bibliotek, nyrenoverade utrymmen har invigts och biblioteksfunktionär Gunnel Westerback går i pension i sommar, närmare bestämt 1.7 2008. Jag ringde upp Gunnel Westerback för att få veta litet mera om biblioteket i Petalax och om hennes tid där.

Biblioteket i Petalax lyder administrativt under Malax kommunbibliotek, som har sitt huvudbibliotek i Yttermalax. År 1971 flyttade biblioteket in på skolområdet i Petalax, där Malax och Korsnäs gemensamma högstadium och gymnasium finns. På gångavstånd finns också lågstadiet samt barndaghemmet och familjedaghemmet. Det har varit ett bra läge med tanke på läsande barn och ungdomar. De har lätt kunnat komma till biblioteket både under rasterna och lektionerna för att söka information till olika projekt och teman eller för att söka läsning. Biblioteket har hela tiden varit öppet för allmänheten, skolan och det övriga samhället har kunnat mötas på ett naturligt sätt. Ett idealiskt förhållande enligt Gunnel.

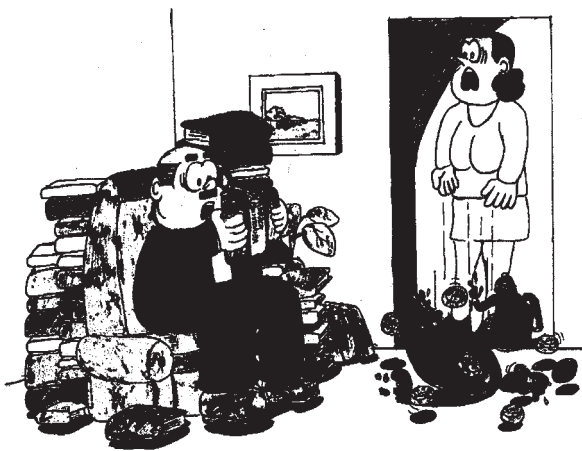
Gunnel Westerback började som hushållslärare i Petalax 1965, med det jobbade hon fram till 1976. Omställningar inom lärarkåren i samband med bildandet av det gemensamma skolcentret och kommunsammanslagningen gjorde att hon undervisade och fördjupade sig i även andra ämnen, bl.a. medborgarfärdighet, historia, kemi och fysik. Under tiden skötte hon också skolbiblioteket. Arbetet med skolbiblioteket var mycket intressant och inspirerade till mera studier i biblioteks- och litteraturkunskap vid bl.a. Finns folkhögskola och SÖFF (Svenska Österbottens Folkakademi). Dessa studier

resulterade i kompetens för tjänst vid huvud- och filialbibliotek år 1975. Orsaken till att hon lämnade skolan var familjens egna företag och den växande familjen som behövde mera tid.

På 1980-talet jobbade Gunnel igen en period som hushållslärare. Tjänsten vid Petalax bibliotek blev ledig 1986 och då tänkte Gunnel att det skulle vara intressant att pröva på det arbetet, hon sökte tjänsten och fick den. Det var då en halvtidstjänst. Arbetet var inspirerande och trevligt. Genom arbetet har hon fått kontakt med alla åldersgrupper i Petalax, allt från de små barnen i dagvård till de allra äldsta. Det har varit givande att få ha den nära kontakten med låntagare som man får vid ett litet bibliotek. Kunderna har kommit in och berättat om böcker de läst och gett förslag på sådant som kunde köpas in. Det ger mycket glädje och värme att kunna tillmötesgå kunderna och se att det man gör resulterar i nöjda kunder. Hon har upplevt Petalaxborna som mycket trevliga och öppna. Biblioteket utgör byns vardagsrum och det ser man också då någon ny flyttar in till byn. Ett av de första ställena som uppsöks är biblioteket.

Den första tiden Gunnel Westerback jobbade i Petalax var kortkataloger och detroitutlåning vardag. Biblioteken var mera isolerade och man jobbade ganska mycket i sin egen värld. Tiden var också knappt tilltagen. År 2003 påbörjades datoriseringen i Petalax bibliotek och nästan allt material ingår nu i Fredrikabibliotekens adb-register. Datoriseringen har förändrat allt, främst till det bättre. Nu vet man exakt var en bok finns och när ett lån förfaller. Med tanke på samarbetet med de fyra andra biblioteken i Malax utgör också datoriseringen en lättnad. Samarbetet mellan kommunens bibliotek är idag en självklarhet och ett

LEVA Fridolf, bokslukaren.

Till den rätta bibliotekarien!
Gunnel!

Till den bästa
bibliotekarien i
världen från
Frank!

▲ Gunnel Westerback.

◀ **Fridolf, bokslukaren**, fick jag för ca 10 år sen av en elev i lågstadiet, han gick på åk 3 eller 4. Han var redan på den tiden en duktig tecknare. Fridolf och Selma har väl aldrig hört till mina favoriter, men visst blev jag djupt rörd av en sådan teckning. Frank tyckte att den passade mig perfekt. Man kan ibland bli förvånad och glatt överraskad, precis som Selma. Jag ska sätta teckningen inom glas och ram som ett dokument över min karriär som biblioteksfunktionär och med stor glädje minnas den tiden.

stöd i arbetet. Bibliotekets bokbestånd är inte enbart det som finns i hyllorna i Petalax bibliotek. Det är lätt att lokalisera en bok och kunden kan själv hämta den där den finns inne, eller vänta på att den transporteras till det egna biblioteket. Kommunal transport mellan biblioteken ordnas varannan vecka men ofta sker utbyte av bokpaket också mera inofficiellt då personalen möts vid olika tillställningar eller vid en privat resa förbi huvudbiblioteket.

Biblioteket har också öppnat sig mera för allmänheten i och med datoriseringen. Allt fler, även äldre, lär sig att gå till datorn och söka i hela bibliotekets adb-register för att se vad som finns och var det man behöver finns.

En sak som märks även i Petalax är de knappa anslagen för verksamheten. Gunnel önskar att det

fanns mera möjligheter till utvidgad och uppsökande verksamhet. 2005 utökades arbetstiden vid biblioteken i Malax med en halvtidstjänst och det underlättade arbetet vid Petalax bibliotek.

Då högstadiet i Petalax skulle renoveras 2005, flyttade biblioteket till bankutrymmen i centrum av byn. Här var man en bit längre från skolan och det naturliga, dagliga samarbetet med den. Till Gunnels glädje kunde biblioteket i början av 2008 flytta tillbaka till ljusa, nyrenoverade utrymmen invid skolan och det känns därför bra i dagens läge att kunna gå i pension då cirkeln är slutet och biblioteket är tillbaka på sin egen plats.

Centraliseringsivern och strävan efter större enheter är stor idag men Gunnel Westerback påpekar att biblioteket bör finnas nära människan. Byns bibliotek är en naturlig och viktig träffpunkt. Med alltför stora och centraliserade enheter blir det svårt att nå användarna.

Brist på sysselsättning kommer det inte att bli för den blivande pensionären. Arbeta i trädgården, fiske och skärliv i Korsnäs, bär och svampplockning (Gunnel är svampkonsulent och kunder har ibland kommit via biblioteket med sin svampkorg), barnbarn och resor. Ett stort inplanerat projekt är att sortera alla foton, som nu förvaras i skokartonger, och försöka få ordning på dem. Och förstås alla olästa spännande och intressanta böcker, både fack- och skönlitteratur som har väntat länge. Speciellt intressant är kvinnohistoria.

Vi önskar Gunnel lycka till med sina projekt och hoppas att hon får många sköna dagar som pensionär! ■

I samband med ett lyrikprojekt i högstadiet i mitten av 90-talet skrevs det många fina alster med olika fokuseringar. Dikterna klistrades på väggar och hyllor i biblioteket. Mikael skrev om bibliotek:

Biblioteket

En värld full av historia
En värld full av framtid
En värld full av kärlek
En värld full av längtan
En värld full av sorg
En värld full av allt

Mikael

Årets konferenssekreterare

Finlands svenska biblioteksförnings årskonferens ordnas i Nykarleby torsdagen den 4 september - fredagen den 5 september 2008. Namnet på årets träff är "Inclusive Library - det tillgängliga biblioteket".

Största delen av programmet hålls vid Kristliga Folkhögskolan som ligger en dryg kilometer från centrum. Till Nykarleby kommer man med egen bil, buss eller tåg. Närmaste tågstation ligger i Bennäs, ca 20 km norr om Nykarleby. Busstransport ordnas mellan Bennäs och Nykarleby. Busstationen finns vid torget i Nykarleby. Närmaste flygfält ligger i Kronoby, ca 45 km norr om Nykarleby.

Jag som kommer att fungera som konferenssekreterare heter Jessica Havulehto och är både upp vuxen

och bosatt i Vörå-Maxmo. För tillfället är jag världledig från mitt jobb som kurssekreterare vid Norrvalla Folkhälsan/folkhögskola där jag jobbat sedan 1999. Där har jag fått god erfarenhet av att ordna tillställningar och konferenser. I övrigt är jag aktiv i flera föreningar bl.a. i Stiftelsen Rasmusgården och Pohjola Norden. Det skall bli väldigt intressant att jobba med detta i sommar och höst.

Den elektroniska anmälningblanketten finns nu utsatt som en länk under konferenssidan på www.biblioteken.fi. Jag önskar att så många som möjligt använder sig av denna. Anmälningarna kommer till mig och ni får kvittering på att de kommit fram.

Jag hoppas att ni kontaktar mig i både stora och små frågor angående konferensen. Hoppas ni är många som möter upp och kommer till Nykarleby! ■

Jessica Havulehto

044 283 1060

fsbfkonferens@gmail.com

Nykarleby stadsbibliotek

"Konferens 2008"

PB 13

66900 Nykarleby

© 1995 Björn Lindwall

Torsdag 4.9

09.30–10.00 Anmälan och kaffe
10.00–10.15 Välkomsthälsning /
FSBF (R. Fortelius) och Nykarleby stad
10.15–11.00 Kultur för alla? –
hinderfri miljö och tillgänglighet /
Carola Lithén, expertföreläsare, ped.
mag.

11.15–12.00 Tillgänglighet, vad
säger lagar och förordningar / Sven-
Olof Isaksson, specialutbildare inom
Invalidförbundet

12.15–13.15 Lunch / Kristliga Folk-
högskolan

13.20–14.45 För alla på lika villkor
– en vision att bara drömma om /
Inger Edebro Sikström, bibliotekschef
Umeå stadsbibliotek

14.45–15.00 Kaffe

15.00–16.00 Läs fast man inte kan?
– det går med läshjälpmiddel! / Sonja
Haga-Erickson, talterapeut, polikli-
nikansvarig vid Datero-polikliniken.
Någoting för alla – lånematerial
för personer med funktionshinder /
Camilla Bäckman, pedagogisk hand-
ledare vid Datero

16.15–17.00 Guidad tur till Kudnäs
(busstransport)

18.30–19.00 Busstransport från
Kristliga Folkhögskolan till Juthbacka
Herrgård

19.00–22.30 Middag vid Juthbacka
Herrgård

Fredag 5.9

08.30–09.30 FSBF:s höstmöte. Kort
paus med förfriskningar

09.30–10.10 Rätt till litteratur och
information – LL allt viktigare för
många / Johanna von Rutenberg,
planerare vid LL-Center

10.10–10.50 Samarbete mellan Celia
och biblioteken / Minna von Zansen,
servicechef vid Celias biblioteks-
tjänster

10.50–11.30 Tänd lampan, så hör
jag bättre / Sonja Londen, Svenska
hörselbundet r.f.

11.30–12.15 Lunch / Kristliga Folk-
högskolan

12.20–13.30 Besök vid Yrkesträ-
ningsskolan Optima i Nykarleby – an-
passad undervisning på andra stadiet
(busstransport) / Sixten Snellman,
rektor och Bjarne Westerlund, lektor

13.45–14.30 Avslutning och kaffe
vid Nykarleby stadsbibliotek (buss-
transport)

Busstransport till Bennäs

Inclusive Library Det tillgängliga biblioteket

Finlands svenska biblioteksförnings årskonferens i Nykarleby 4–5.9.2008.

Anmälningsblankett

Namn Arbetsplats

Adress Telefon

Postnummer Epost

Deltagaravgift (om anmälan görs före 30.6)

Båda dagarna 4–5.9 En dag torsdag 4.9 fredag 5.9
 medlem 60 € medlem 40 €
 icke-medlem 80 € icke-medlem 50 €
 pensionär 30 € pensionär 20 €
 biblioteksstuderande (heltid) 0 € biblioteksstuderande (heltid) 0 €

Deltagaravgift (om anmälan görs 1.7–31.7)

Båda dagarna 4–5.9 En dag torsdag 4.9 fredag 5.9
 medlem 80 € medlem 50 €
 icke-medlem 100 € icke-medlem 80 €
 pensionär 40 € pensionär 30 €
 biblioteksstuderande (heltid) 40 € biblioteksstuderande (heltid) 30 €

Inkvartering (Kristliga folkhögskolan i Nykarleby)

Enkelrum (begränsat antal) Ankomstdatum

1 natt 55 € 2 nätter 110 €

Dubbelrum Jag vill dela rum med

1 natt 40 € 2 nätter 80 €

Måltider

Lunch med efterrätt och kaffe

torsdag 4.9 11 € fredag 5.9 11 €

Specialdiet

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Betalning

Räkna samman dina avgifter och erlägg
summan senast 31.7 på föreningens konto.

Total summa att betala €

Finlands svenska biblioteksförning r.f.

Kontonummer 800012-70200513

Referensnummer 3005002

Betalda avgifter återbetalas ej. Kom ihåg att
använda referensnumret när du betalar din
avgift.

Middag torsdag 4.9 30 €

Förrätt

kallrökt forell på salladsbädd

bouché med svampstuvning

Varmrätt

Oxfile med gräddkonjakssås

Laxfärl på grönsaksbädd

Rödbetsbiffar med ädelostsås

Dessert

Kaffe och moccaparfait med hjortronsås

Skicka anmälningsblanketten till

Nykarleby stadsbibliotek

Konferens 2008

PB 13

66900 Nykarleby

Epost: fsbfkonferens@gmail.com

Hälsningar till arrangörerna

.....

.....

2

Avsändare

Finlands svenska biblioteksörening
c/o Robin Fortelius, ordf.
Redaktionen för Biblioteken.fi
Helsingfors stadsbibliotek
Klockbron 9
00510 Helsingfors

Port Payé
Finlande
119784
●
posti

PRIORITY